

IBDIS | We know
Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KARDEC, ALLAN

Cartea spiritelor: 1 019 întrebări și răspunsuri despre nemurirea sufletului, cheia de înțelegere a legăturii dintre viață și moarte

/ Allan Kardec; trad. din lb. franceză: George Scrima. – Ed. a 5-a –

București: Herald, 2024

ISBN 978-630-336-016-4

I. Scrima, George (trad.)

133.9

Pentru noutăți și comenzi:

www.edituraherald.ro

office@edituraherald.ro

Tel: 021.319.40.60, 021.319.40.61

Fax: 021.319.40.59, 021.319.40.60

Mob: 0744.888.388, 0771.664.320

LE LIVRE DES ESPRITS, Didier et Cie, Libraires - Éditeurs, Paris
1860, seconde édition

ALLAN KARDEC

CARTEA SPIRITELOR

1 019 ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI DESPRE NEMURIREA
SUFLETULUI, CHEIA DE ÎNȚELEGERE A LEGĂTURII DINTRE
VIAȚĂ ȘI MOARTE

Traducere din limba franceză:
GEORGE SCRIMA

EDITURA HERALD
București

Viziune grafică și DTP:
Ela StoicaCorector:
Dușa Udrea-Boborel

CUVÂNT-ÎNAINTE	11
NOTĂ DE LECTURĂ	15

CARTEA I CAUZELE PRIME

CAPITOLUL I. DUMNEZEU	17
1. Dumnezeu și infinitul	17
2. Probe ale existenței lui Dumnezeu	17
3. Atributele Divinității	19
4. Panteismul	20
CAPITOLUL II. ELEMENTELE GENERALE ALE UNIVERSULUI	22
1. Cunoașterea principiului lucrurilor	22
2. Spirit și materie	23
3. Proprietăți ale materiei	25
4. Spațiul universal	27
CAPITOLUL III. CREAȚIA	28
1. Facerea lumilor	28
2. Formarea entităților vii	29
3. Popularea pământului. Adam	30
4. Diversitatea raselor umane	31
5. Pluralitatea lumilor	31
6. Concordanțe biblice referitoare la creație	33
CAPITOLUL IV. PRINCIPIUL VITAL	36
1. Entități organice și anorganice	36
2. Viața și moartea	38
3. Inteligență și instinct	39

CARTEA A II-A LUMEA SPIRITISTĂ SAU SPIRITELE

CAPITOLUL I. SPIRITELE	43
1. Originea și natura Spiritelor	43
2. Lumea primitivă	45

Copyright © 2024

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare a informației, fără permisiunea editorului. Ediție în limba română publicată de Editura Herald.

3. Forma și ubicuitatea Spiritelor	45	8. Amintirea existenței corporale	128
4. Perispiritul	46	9. Comemorarea morților. Funeraliile	132
5. Diferitele ordine ale Spiritelor	47	CAPITOLUL VII. REÎNTOARCEREA LA VIAȚA CORPORALĂ	134
6. Scara spiritistă	48	1. Preludiul reînțoarcerii	134
6. Progresul Spiritelor	55	2. Unirea sufletului cu corpul	137
7. Îngeri și demoni	58	3. Facultăți morale și intelectuale	140
CAPITOLUL II. ÎNCARNAREA SPIRITELOR	61	4. Influența organismului	142
1. Scopul încarnării	61	5. Idioteția, nebunia	143
2. Despre suflet	62	6. Copilăria	146
3. Materialism	65	7. Simpatii și antipatii pământene	148
CAPITOLUL III. REÎNTOARCEREA DE LA VIAȚA CORPORALĂ		8. Uitarea trecutului	150
LA VIAȚA SPIRITUALĂ	69	CAPITOLUL VIII. EMANCIPAREA SUFLETULUI	155
1. Sufletul după moarte, individualitatea sa	69	1. Somnul și visele	155
2. Separarea sufletului de corp	71	2. Vizite spiritiste între persoanele în viață	160
3. Spiritul tulburat	73	3. Transmiterea ocultă a gândului	161
CAPITOLUL IV. PLURALITATEA EXISTENȚELOR	76	4. Letargie, catalepsie, morți aparente	162
1. Despre reîncarnare	76	5. Somnambulism	163
2. Justețea reîncarnării	77	6. Extazul	167
3. Încarnarea în diferitele lumi	78	7. Al doilea văz	168
4. Transmigrația progresivă	83	8. Rezumat teoretic despre somnambulism, extaz și cel de-al doilea văz	170
5. Soarta copiilor după moarte	86	CAPITOLUL IX. INTERVENȚIA SPIRITELOR ÎN LUMEA CORPORALĂ	176
6. Sexele Spiritelor	87	1. Pătrunderea gândirii noastre printre Spirite	176
7. Rudenie, filiație	88	2. Influența ocultă a Spiritelor asupra gândurilor și acțiunilor noastre	177
8. Similitudini fizice și morale	89	3. Posedații	180
9. Idei înăscute	92	4. Convulsionarii	182
CAPITOLUL V. CONSIDERAȚII DESPRE PLURALITATEA EXISTENȚELOR	94	5. Afecțiunea Spiritelor pentru anumite persoane	183
CAPITOLUL VI. VIAȚA SPIRITELOR	103	6. Îngeri păzitori, Spirite protectoare, familiale sau simpatice	184
1. Spirite rătăcitoare	103	7. Presentimentele	194
2. Lumi tranzitorii	105	8. Influența Spiritelor asupra evenimentelor vieții	194
3. Percepțiile, senzațiile și suferințele Spiritelor	107	9. Acțiunea Spiritelor asupra fenomenelor naturii	198
4. Eseu teoretic despre senzație la Spirite	111	10. Spiritele în timpul luptelor	200
5. Alegerea probelor	116	11. Pactele	202
6. Relații de dincolo de moarte	123	12. Putere ocultă. Talismane. Vrajitori	203
7. Raporturi de simpatie și antipatie la Spirite. „Jumătățile” eterne	126	13. Bindecuvântare și blestem	205

CAPITOLUL X. OCUPAȚIILE ȘI MISIUNEA SPIRITELOR	206
CAPITOLUL XI. CELE TREI REGNURI	214
1. Mineralele și plantele	214
2. Animalele și omul	216
3. Metempsihoza	222

CARTEA A III-A LEGILE MORALE

CAPITOLUL I. LEGEA DIVINĂ SAU NATURALĂ	227
1. Caracterele legii naturale	227
2. Cunoașterea legii naturale	228
3. Binele și răul	231
4. Diviziunea legii naturale	235
CAPITOLUL II. LEGEA ADORAȚIEI	236
1. Scopul adorației	236
2. Adorația exterioară	236
3. Viața contemplativă	238
4. Rugăciunea	238
5. Politeismul	241
6. Sacrificiile	243
CAPITOLUL III. LEGEA MUNCII	246
1. Necesitatea muncii	246
2. Limita lucrului. Repausul	247
CAPITOLUL IV. LEGEA PERPETUĂRII	249
1. Populația globului	249
2. Succesiunea și perfecționarea neamurilor	249
3. Obstacole ale perfecționării	250
4. Căsătoria și celibatul	251
5. Poligamia	252
CAPITOLUL V. LEGEA CONSERVĂRII	253
1. Instinctul de conservare	253
2. Mijloacele de conservare	253
3. Bucuria bunurilor pământești	256
4. Necesarul și surplusul	257
5. Privațiunile voluntare. Mortificările	257

CAPITOLUL VI. LEGEA DISTRUGERII	260
1. Distrugerea necesară și distrugerea abuzivă	260
2. Calamități distrugătoare	262
3. Războaiele	264
4. Crima	265
5. Cruzimea	265
6. Duelul	267
7. Pedepsa cu moartea	268
CAPITOLUL VII. LEGEA SOCIETĂȚII	270
1. Necesitatea vieții sociale	270
2. Viața de izolare. Legământul tăcerii	270
3. Legăturile de familie	272
CAPITOLUL VIII. LEGEA PROGRESULUI	273
1. Starea naturii	273
2. Drumul progresului	274
3. Popoare degenerate	276
4. Civilizația	278
5. Progresul legislației umane	280
6. Influența spiritismului asupra progresului	281
CAPITOLUL IX. LEGEA EGALITĂȚII	283
1. Egalitatea naturală	283
2. Inegalitatea aptitudinilor	283
3. Inegalitățile sociale	284
4. Inegalitatea bogățiilor	285
5. Încercările bogăției și mizeriei	286
6. Egalitatea drepturilor bărbatului și femeii	287
7. Egalitatea în fața morții	288
CAPITOLUL X. LEGEA LIBERTĂȚII	290
1. Libertatea naturală	290
2. Sclavia	291
3. Libertatea de a gândi	292
4. Libertatea conștiinței	292
5. Liberul-arbitru	293
6. Fatalitatea	295
7. Cunoașterea viitorului	301
8. Rezumat teoretic al mobilului acțiunilor omenești	302

CAPITOLUL XI. LEGEA DREPTĂȚII, DRAGOSTEI ȘI CARITĂȚII	306
1. Dreptatea și drepturile naturale	306
2. Dreptul de proprietate. Furtul	308
3. Caritatea și dragostea pentru aproapele	309
4. Dragostea maternă și filială	312
CAPITOLUL XII. PERFECȚIUNEA MORALĂ	313
1. Virtuți și vicii	313
2. Pasiunile	316
3. Despre egoism	318
4. Caracterul omului de bine	321
5. Cunoașterea de sine	322
CARTEA A IV-A	
SPERANȚE ȘI CONSOLĂRI	
CAPITOLUL I. PEDEPSE ȘI BUCURII PĂMÂNTENE	327
1. Fericirea și nefericirea relative	327
2. Pierderea persoanelor iubite	332
3. Decepții. Ingratitudine. Iubirile care lasă urme	334
4. Unirile antipatice	335
5. Teama de moarte	336
6. Dezgustul de viață. Sinuciderea	337
CAPITOLUL II. PEDEPSE ȘI BUCURII VIITOARE	343
1. Neantul. Viața viitoare	343
2. Intuiția pedepselor și bucuriilor viitoare	344
3. Intervenția lui Dumnezeu în acordarea pedepselor și recompenselor	345
4. Natura pedepselor și bucuriilor viitoare	346
5. Pedepsele temporare	352
6. Ispășirea și căința	354
7. Durata pedepselor viitoare	358
8. Reînvierea trupului	364
9. Paradisul, infernul și purgatoriul	366
CONCLUZIE	370

CUVÂNT-ÎNAINTE

Când se evocă spiritismul, cu cortegiul său de măsuțe ce val-sează, transe ale mediumilor, fiori de dincolo de moarte și vizitatori fantomatici, se provoacă mai curând ilaritate decât curiozitate științifică, până și la cei mai fervenți căutători ai misterului. Trebuie să recunoaștem că simpla rostire a formulelor consacrate de genul: „Spirit, ești acolo?” este asociată cu zeflemeaua sau hazul nebun.

Totuși, spiritismul nu are nimic în comun cu un club ce caută să profite de tristețea și credulitatea unor văduve bogate, puțin cam isterice și maniace, puțin obosite de operele de binefacere ale diocezei și sperând la experiențe spirituale mai tulburătoare, în marginea interdicției și clandestinității. Fapt semnificativ: nenumărați savanți, scriitori, filosofi, și nu dintre cei mai puțin importanți, s-au aplecat cu pasiune asupra problemei: fizicianul Crookes, astronomul Flammarion, profesorul Richet, Victor Hugo, Beruson, Victorien Sardou, și mulți alții tot atât de celebri.

Ca multe alte mari curente religioase, spiritismul nu s-a dezvoltat cu adevărat decât departe de patria sa, Franța, manifestându-se în întreaga plenitudine tocmai în Asia și mai ales în America. Astfel, în 1957 guvernul brazilian a emis un timbru cu efigia lui Allan Kardec pentru a marca centenarul primei ediții a *Cărții Spiritelor*. Or, chiar astăzi, aproape necunoscută marelui public european, această lucrare este al doilea bestseller mondial după Biblie.¹

Chiar de la publicarea acestui text, spiritismul a dezlănțuit atacuri furibunde din partea tuturor orizonturilor ideologice. Cei mai înverșunați inamici de odinioară au încheiat un fel de armistițiu tacit pentru a-l nimici pe intrus. Și astfel mână-n mână scientismul și Biserica Romană aruncă anatemele lor cele mai feroce. Din auto-dafeul ordonat de episcopul de Barcelona se simt izurile neplăcute ale Inchiziției și ale vremurilor pe care le credeam apuse.

¹ Patrick Ravignand scria acest material în 1982. (N. red.)

CARTEA I
**CAUZELE
PRIME**

CAPITOLUL I

Dumnezeu

DUMNEZEU ȘI INFINITUL
PROBE ALE EXISTENȚEI LUI DUMNEZEU
ATRIBUTELE DIVINITĂȚII • PANTEISMUL

1. Dumnezeu și infinitul*1. Ce este Dumnezeu?*

„Dumnezeu este inteligența supremă, cauza primă a tuturor lucrurilor.”

2. Ce se înțelege prin infinit?

„Ceea ce nu are nici început și nici sfârșit; necunoscutul; tot ceea ce este necunoscut este infinit.”

3. S-ar putea spune că Dumnezeu este infinit?

„Definiție incompletă. Limbajul oamenilor este prea sărac pentru a putea defini lucrurile care sunt mai presus de inteligența lor.”

Dumnezeu este infinit în perfecțiunea sa, dar infinitul e o abstracție; a spune că Dumnezeu este infinit înseamnă a considera atributul în loc de lucrul însuși și a defini un lucru care nu este cunoscut printr-un alt lucru care nu înseamnă nimic mai mult.

2. Probe ale existenței lui Dumnezeu*4. Se poate găsi proba existenței lui Dumnezeu?*

„Printr-o axiomă pe care o aplicați științelor voastre se spune: nu există efect fără cauză. Căutați cauza a tot ce nu este opera omului și rațiunea voastră vă va răspunde.”

Pentru a crede în Dumnezeu, este suficient să-ți arunci ochii asupra operelor creației. Universul există, el are deci o cauză. A

te îndoii de existența lui Dumnezeu este că și cum ai nega că orice efect are o cauză, și a avansa ideea că din nimic s-a putut face ceva.

5. *Ce consecință se poate trage din sentimentul intuitiv al existenței lui Dumnezeu pe care orice om îl poartă în el însuși?*

„Că Dumnezeu există; căci de unde i-ar veni acest sentiment dacă el nu se clădește pe nimic? Este încă o consecință a principiului că nu există efect fără cauză.”

6. *Sentimentul intim al existenței lui Dumnezeu pe care-l avem în noi înșine este oare acțiunea educației sau produsul ideilor acumulate?*

„Dacă ar fi așa, de ce sălbaticii ar avea și ei acest sentiment?”

Dacă sentimentul existenței unei ființe supreme nu ar fi decât produsul unei învățături, atunci el nu ar fi universal și nu ar exista, conform noțiunilor științei, decât la cei care ar fi putut primi această învățătură.

7. *S-ar putea găsi cauza primă a creației lucrurilor în proprietățile intime ale materiei?*

„Dar atunci care ar fi cauza acestor proprietăți? Trebuie să existe întotdeauna o cauză primă.”

A atribui creația primordială a lucrurilor unor proprietăți intime ale materiei înseamnă a lua efectul drept cauză, căci aceste proprietăți sunt ele însele un efect ce trebuie să aibă o cauză.

8. *Ce credeți despre opinia care atribuie creația primordială unei combinații întâmplătoare a materiei, altfel spus hazardului?*

„Altă absurditate! Care om de bun-simț poate privi hazardul drept o ființă inteligentă? Și apoi ce este hazardul? Nimic.”

Armonia care reglează resorturile Universului pune în evidență combinații determinate și, prin aceasta, revelează o putere inteligentă. A atribui creația primordială hazardului ar fi un nonsens, căci hazardul este orb și nu poate produce efecte inteligente. Un hazard inteligent nu ar mai fi hazard.

9. *Unde se vede în cauza primă o inteligență supremă și superioară tuturor inteligențelor?*

„Voi aveți un proverb care spune: «Într-o operă se recunoaște creatorul». Ei bine! Priviți opera și căutați-l pe creator. Orgoliul este cel ce zămislește necredința. Omul orgolios nu vrea nimic

deasupra lui, deoarece se consideră un Spirit puternic. Biată ființă, Dumnezeu te poate doborî cu o singură adiere!”

Puterea unei inteligențe se judecă prin operele sale; întrucât nicio ființă umană nu poate crea ceea ce natura zămislește, cauza primă este așadar o inteligență superioară umanității. Oricât de grandioase ar fi minunile înfăptuite de inteligența umană – inteligență ce are ea însăși o cauză –, cu atât cauza primă trebuie să fie mai grandioasă. Este acea inteligență-cauză primă a tuturor lucrurilor, oricare ar fi numele sub care omul a desemnat-o.

3. Atributele Divinității

10. *Poate omul să înțeleagă natura intimă a lui Dumnezeu?*

„Nu; este o înțelegere care îi scapă.”

11. *Va exista o zi dată omului pentru a înțelege misterul Divinității?*

„Când Spiritul său nu va mai fi întunecat de materie și când, prin perfecțiune, se va apropia de el, atunci îl va vedea și-l va înțelege.”

Inferioritatea facultăților omului nu-i permite să înțeleagă natura intimă a lui Dumnezeu. În copilăria umanității, omul îl confundă adesea cu o ființă căreia îi atribuie lipsuri, dar, pe măsură ce simțul moral se dezvoltă în om, gândirea sa pătrunde mai bine în miezul lucrurilor, iar el își face o idee mai justă și mai conformă cu o judecată sănătoasă, deși întotdeauna incompletă.

12. *Dacă am putea înțelege natura intimă a lui Dumnezeu, am putea avea o idee despre unele desăvârșiri ale sale?*

„Da, despre unele. Omul le înțelege mai bine pe măsură ce se ridică deasupra materiei; le întrezărește prin gândire.”

13. *Atunci când spunem că Dumnezeu este etern, infinit, imutabil, imaterial, unic, atotputernic, drept și bun în cel mai înalt grad, oare nu avem o idee completă despre atributele sale?*

„Din punctul vostru de vedere, da, deoarece credeți că totul poate fi cuprins, dar știți bine că există lucruri mai presus de inteligența omului cel mai inteligent și pentru care limbajul vostru, mărginit de ideile și senzațiile voastre, este incapabil să le exprime. Rațiunea vă spune, într-adevăr, că Dumnezeu trebuie să aibă

aceste desăvârșiri de nivel suprem, căci, dacă ar avea una singură mai puțin perfectă sau dacă nu ar fi de nivel suprem, el nu ar fi superior tuturor lucrărilor și, în consecință, nu ar fi Dumnezeu.

Pentru a fi mai presus de toate lucrurile, Dumnezeu nu trebuie să suporte nicio vicisitudine și să nu posede niciuna dintre imperfecțiunile pe care imaginația le poate concepe.”

Dumnezeu este *etern*; dacă ar fi avut un început, ar fi ieșit din neant, care ar fi fost creat de o ființă anterioară. Și așa, din aproape în aproape, ne îndreptăm spre infinit și eternitate.

El este *imuabil*; dacă ar fi fost subiect al schimbărilor, legile ce guvernează Universul nu ar fi avut nicio stabilitate.

El este *imaterial*; adică natura sa diferă de tot ceea ce numim materie, altfel nu ar fi imuabil, căci ar fi subiect al transformărilor materiei.

El este *unic*; dacă ar fi existat mai mulți Dumnezeu, nu ar fi fost nici unitate de vedere, nici unitate de dominație în ordinea Universului.

El este *atotputernic*; pentru că este unic. Dacă nu ar fi avut putere absolută, ar fi existat ceva mai puternic sau tot atât de puternic ca și el; nu ar fi fost făcute lucrurile, și cele ce nu ar fi fost făcute ar constitui opera unui alt Dumnezeu.

El este *drept și bun în cel mai înalt grad*. Înțelepciunea providențială a legilor divine se revelează în cele mai mici, ca și în cele mai mari lucruri, și această înțelepciune ne permite să nu ne îndoim nici de dreptatea și nici de bunătatea sa.

4. Panteismul

14. Este Dumnezeu o ființă distinctă sau, după cum spun unii, el este rezultatul tuturor forțelor și inteligențelor reunite ale Universului?

„Dacă ar fi fost așa, Dumnezeu nu ar fi existat, căci ar reprezenta efectul, și nu cauza; nu poate fi în același timp și una, și alta.”

„Dumnezeu există și nu trebuie să vă îndoiti – acest lucru este esențial. Credeți-mă, nu mergeți mai departe, nu vă rătăciți într-un labirint din care nu veți mai putea ieși; nu veți obține nimic în plus, poate mai multe orgolii, întrucât veți crede că știți, și în realitate

nu veți ști nimic. Lăsați deci deoparte toate aceste sisteme; ați fost înrobiți de lucruri care vă ating prea direct; începeți cu voi înșivă; studiați propriile voastre slăbiciuni pentru a vă debarasa de ele, ar fi mai util decât să doriți a pătrunde ceea ce este de nepătruns”.

15. Ce gândiți despre opinia conform căreia toate corpurile din natură, toate ființele, toate planetele Universului ar fi părți ale Divinității și ar constitui, în ansamblu, înseși divinități; altfel spus ce părere aveți despre doctrina panteistă?

„Omul, neputând deveni Dumnezeu, dorește cel puțin să fie o parte din El.”

16. Cei care profesează această doctrină pretind că află în ea confirmarea unora dintre atributele lui Dumnezeu. Lumile fiind infinite, Dumnezeu este prin urmare infinit; vidul sau neantul nefiind nicăieri, Dumnezeu este peste tot. Dumnezeu fiind pretutindeni, de vreme ce totul este parte integrantă din el, el dă tuturor fenomenelor din natură o rațiune de ființă inteligentă. Ce se poate opune acestui raționament?

„Rațiunea; cugetați adânc și nu vă va fi greu să-i recunoașteți absurditatea.”

Această doctrină face din Dumnezeu o ființă materială care, deși dotată cu o inteligență supremă, ar fi în mare ceea ce noi suntem în mic. Or, materia transformându-se fără încetare, nici Dumnezeu nu ar avea nicio stabilitate; ar fi subiectul tuturor vicisitudinilor, tuturor nevoilor, ca și umanitatea; astfel ar fi lipsit de unul dintre atributele esențiale ale Divinității: imuabilitatea. Proporțiile materiei nu pot fi alăturate ideii de Dumnezeu fără a o coborî la nivelul gândirii noastre, și toate subtilitățile sofismului nu vor ajunge să rezolve problema naturii sale intime. Noi nu știm tot ce El este, dar știm ceea ce El nu poate să nu fie, iar această logică este în contradicție cu proprietățile sale esențiale; se confundă creatorul cu creația, ca și cum s-ar pretinde că o mașină ingenioasă este parte integrantă a inginerului care a conceput-o. Inteligența lui Dumnezeu se revelează în operele sale ca și cea a unui pictor în tabloul său; dar operele lui nu sunt mai mult decât Dumnezeu însuși, așa cum tabloul nu este pictorul care l-a conceput.

CAPITOLUL II

Elementele generale
ale Universului

CUNOAȘTEREA PRINCIPIULUI LUCRURILOR
SPIRIT ȘI MATERIE • PROPRIETĂȚI ALE MATERIEI
SPAȚIUL UNIVERSAL

1. Cunoașterea principiului lucrurilor

17. *Îi este dat omului să cunoască principiul lucrurilor?*

„Nu. Dumnezeu nu permite ca totul să-i fie revelat omului aici, pe pământ.”

18. *Va pătrunde omul într-o zi misterul lucrurilor care-i sunt ascunse?*

„Vălul se ridică pe măsură ce omul se purifică; dar, pentru a înțelege anumite lucruri, i-ar trebui facultăți pe care el nu le are încă.”

19. *Oare omul nu poate, prin investigațiile științei, să pătrundă unele dintre secretele naturii?*

„Știința i-a fost dată pentru a progresa în toate privințele, dar el nu poate depăși limitele fixate de Dumnezeu.”

Cu cât îi este dat omului să avanseze în aceste mistere, cu atât mai mult admirația sa pentru puterea și înțelepciunea Creatorului trebuie să fie mai mare; dar, fie din pricina orgoliului, fie din pricina slăbiciunii, chiar inteligența sa îl transformă adesea într-o jucărie a iluziei; el adună teorii după teorii și fiecare zi îi arată câte erori a acumulat în loc de adevăruri și câte adevăruri a respins ca fiind erori. Tot atâtea decepții pentru orgoliul său.

20. *În afară de investigațiile științei, îi este dat omului să primească comunicările unei instanțe mai înalte despre ceea ce scapă evidenței simțurilor sale?*

„Da, dacă Dumnezeu crede că este util, el poate revela ceea ce prin știință nu se poate afla.”

Dumnezeu revelează prin acele comunicări pe care omul le ia, în anumite limite, drept cunoaștere a trecutului său și a sorții sale viitoare.

2. Spirit și materie

21. *Este materia eternă ca și Dumnezeu sau a fost creată de acesta într-un timp anume?*

„Singur Dumnezeu știe. Totuși, dacă există ceva ce rațiunea voastră trebuie să vă arate, este că Dumnezeu, întruchipare a dragostei și milei, nu a fost niciodată inactiv. Oricât de îndepărtat v-ați putea reprezenta începutul acțiunii sale, îl puteți oare concepe pe Dumnezeu într-un moment de nelucrare?”

22. *În general se definește materia ca fiind ceea ce are întindere, ceea ce face impresie asupra simțurilor noastre; ceea ce este impenetrabil – sunt aceste definiții exacte?*

„Din punctul vostru de vedere, este exact, pentru că voi nu vorbiți decât în funcție de ceea ce cunoașteți. Însă materia există sub formă de stări ce vă sunt necunoscute; ea poate fi, de exemplu, atât de pură și de subtilă, încât să nu facă nicio impresie asupra simțurilor, și totuși este materie, dar pentru voi nu înseamnă nimic.”

Ce definiție puteți da materiei?

„Materia este lanțul ce leagă Spiritul; este instrumentul care-l fixează și asupra căruia, în același timp, Spiritul își exercită acțiunea.”

Din acest punct de vedere, se poate spune că materia este agentul, intermediarul cu ajutorul căruia și pentru care acționează Spiritul.

23. *Ce este Spiritul?*

„Principiul inteligent al Universului.”

Care este natura intimă a Spiritului?

„Nu este ușor de analizat Spiritul în limbajul vostru. Pentru voi, el nu este nimic, pentru că nu e un lucru palpabil; dar pentru noi este ceva. O știți bine, nimicul este neantul, și neantul nu există.”

24. *Este Spiritul sinonim cu inteligența?*

„Inteligența este un atribut esențial al Spiritului, dar ambele se confundă într-un principiu comun, încât pentru voi este același lucru.”

25. *Este Spiritul independent de materie sau nu este decât o proprietate a ei, așa cum culorile sunt proprietăți ale luminii, și sunetul o proprietate a aerului?*

„Spiritul și materia sunt distincte; dar trebuie realizată unirea Spiritului cu materia pentru a da inteligență materiei.”

Este unirea aceasta necesară pentru manifestarea Spiritului? (Înțelegem, aici, prin Spirit principiul inteligenței, făcând abstracție de individualitățile desemnate sub acest nume.)

„Unirea este necesară pentru voi, deoarece nu sunteți astfel alcătuiți încât să percepeți Spiritul fără materie, simțurile voastre sunt făcute pentru aceasta.”

26. *Se poate concepe Spiritul fără materie și materia fără Spirit?*

„Se poate, fără îndoială, prin gândire.”

27. *Ar exista astfel două elemente generale în Univers: materia și Spiritul?*

„Da, și deasupra tuturor Dumnezeu creatorul, tatăl tuturor lucrurilor; aceste trei lucruri reprezintă principiul a tot ceea ce există, trinitatea universală. Dar elementului material trebuie să i se adauge fluidul universal ce joacă rol de intermediar între Spirit și materie, prea grosieră pentru ca Spiritul să poată avea o acțiune asupra ei. Deși, dintr-un anumit punct de vedere, se poate considera că fluidul universal este element material, el se distinge prin proprietăți speciale; dacă ar fi în mod cert materie, nu ar mai fi logic să nu fie și Spirit.

El e plasat între Spirit și materie; este fluid, așa cum materia este materie; susceptibil, prin nenumăratele sale combinații cu aceasta, și sub acțiunile Spiritului, de a produce infinita varietate a lucrurilor din care nu cunoașteți decât o mică parte. Acest fluid universal sau primordial, sau elementar, agent utilizat de Spirit, este principiul fără de care materia ar fi în permanentă stare de divizare și nu ar obține niciodată proprietățile date de gravitație.”

Acest fluid este ceea ce desemnăm noi sub numele de electricitate?

„Am spus că este susceptibil de nenumărate combinații; ceea ce denumiți fluid electric, fluid magnetic reprezintă modificări ale fluidului universal, care nu este, vorbind mai clar, decât o materie perfecționată, mai subtilă și pe care o putem privi ca independentă.”

28. *De vreme ce Spiritul este el însuși ceva, nu ar fi mai exact și mai puțin subiect de confuzie dacă s-ar desemna cele două elemente generale prin cuvintele: materie inertă și materie inteligentă?*

„Cuvintele contează mai puțin, vă privește cum formulați într-un limbaj conform înțelegerii voastre. Disputele voastre vin aproape întotdeauna din ceea ce nu înțelegeți din cuvinte, deoarece limbajul vostru este incomplet pentru lucruri ce nu vă impresionează simțurile.”

Un fapt evident domină toate ipotezele; vedem materia care nu este inteligentă; vedem un principiu inteligent independent de materie. Originea și conexiunea acestor două lucruri ne sunt necunoscute. Că au sau nu o sursă comună, puncte de contact necesare; că inteligența are existență proprie, că ea este o proprietate, un efect; că ea însăși este, după opinia unora, o emanație a Divinității, acestea sunt lucruri pe care nu le cunoaștem, dar ele ne apar distinct și de aceea admitem că formează cele două principii constitutive ale Universului. Vedem în cele spuse și în toate acestea o inteligență care domină toate celelalte lucruri, care guvernează totul, care se distinge prin atribute esențiale – este inteligența supremă pe care o numim Dumnezeu.

3. Proprietăți ale materiei

29. *Este ponderabilitatea un atribut esențial al materiei?*

„Al materiei pe care o percepeți, da; dar nu pentru materia considerată ca fluid universal. Materia pură și subtilă ce formează acest fluid este imponderabilă pentru voi, ceea ce înseamnă mai mult decât principiul materiei voastre gravitaționale.”

Gravitația este o proprietate relativă; în afara zonelor de atracție ale plantelor, nu există gravitație, tot așa cum nu există nici sus, nici jos.

30. Este materia formată dintr-un singur sau din mai multe elemente?

„Un singur element originar. Corpurile pe care le priviți ca pe niște corpuri simple nu sunt elemente adevărate, ci transformări ale materiei originale.”

31. De unde provin diferitele proprietăți ale materiei?

„Sunt modificări de molecule elementare în urma asocierii lor în anumite circumstanțe.”

32. Apoi gusturile, mirosurile, culorile, sunetul, proprietățile dăunătoare sau benefice ale corpurilor nu vor fi decât transformări ale singurei și aceleiași substanțe originare?

„Da, fără îndoială, și care nu există decât prin aptitudinea organelor destinate să le perceapă.”

Acest principiu este demonstrat de faptul că nu toată lumea percepe calitățile corpurilor în același mod: unul găsește un lucru agreabil în gust, altul nu; unii văd albastru ceea ce alții văd roșu; ceea ce este rău pentru unii este inofensiv sau salutar pentru alții.

33. Aceeași materie elementară este susceptibilă de a suferi toate modificările și de a dobândi toate proprietățile?

„Da, este ceea ce trebuie să înțelegem când spunem că totul este în tot¹.”

Oxigenul, hidrogenul, azotul, carbonul și toate corpurile pe care le privim ca fiind simple nu sunt decât transformări ale unei substanțe originare. În imposibilitatea în care suntem în prezent de a ajunge până la această materie altfel decât prin gândire, aceste corpuri sunt pentru noi veritabile elemente și putem, fără a trage vreo consecință, să le considerăm ca atare până la o nouă ordine.

¹ Acest principiu explică fenomenul cunoscut de toți cei care lucrează cu magnetismul și care constă în a induce, prin libera voință, către o substanța oarecare, către apă să spunem, diverse proprietăți: un anumit gust sau chiar calitățile active proprii altor substanțe. Pentru că nu există decât un singur element primitiv iar proprietățile diferitelor corpuri nu sunt decât modificări ale acestui element, rezultă că cea mai inofensivă dintre substanțe are la bază același principiu ca și substanța cea mai dăunătoare. Astfel apa, care e formată din o parte oxigen și două părți hidrogen, devine corozivă dacă îi dublăm cantitatea de oxigen din componență. O transformare analoagă se poate produce prin acțiunea magnetică dirijată prin voință liberă.

Teoria pare să dea dreptate opiniei celor care nu admit materiei decât două proprietăți esențiale – forța și mișcarea – și care gândesc că toate celelalte proprietăți nu sunt decât efecte secundare variind numai intensitatea forței și direcția mișcării.

„Această opinie este exactă. Trebuie să se schimbe, de asemenea, dispunerea moleculelor, după cum dorești, de exemplu, într-un corp opac ce poate deveni transparent, și reciproc.”

34. Au moleculele o formă determinată?

„Fără îndoială, moleculele au formă, dar nu poate fi apreciată de voi.”

Această formă este constantă sau variabilă?

„Constantă prin moleculele elementare originare, dar variabilă pentru moleculele secundare care nu sunt decât aglomerări ale primelor, căci ceea ce voi denumiți moleculă este încă departe de molecula elementară.”

4. Spațiul universal

35. Spațiul universal este înfinit sau limitat?

„Infinit. Imaginează-i niște limite, ce-ar fi mai departe? Asta confundă rațiunea ta, știi bine, și totuși rațiunea îți spune că nu poate să fie altfel. Este același infinit în toate lucrurile; însă mintea voastră nu-l poate înțelege.”

Dacă se presupune o limită a spațiului, o oarecare întindere pe care gândirea o poate concepe, tot rațiunea spune că mai departe de această limită există ceva, și astfel din aproape în aproape până la infinit; căci acest ceva, chiar vid absolut, este tot spațiu.

36. Există vid absolut într-o anumită parte a spațiului universal?

„Nu, nimic nu e vid; ceea ce este vid pentru tine este ocupat de o materie care scapă simțurilor și instrumentelor tale.”